

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

**ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКИ
В ЧАСІ І ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
курсантів, студентів та молодих вчених
(Харків, 12 жовтня 2021 року)**

Харків 2021

Традиції та новації університетської науки в часі і просторі культури: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів та молодих вчених. – Х.: НУЦЗ України, 2021. – 211 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів та молодих вчених «Традиції та новації університетської науки в часі і просторі культури», присвячені актуальним проблемам філософських, історичних, культурологічних, педагогічних, політичних, соціологічних наук, пов'язаним з історією університетів та їх сучасним станом. Збірник призначено для студентів, курсантів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, науковців – філософів, істориків, культурологів, політологів, соціологів, педагогів.

ших або молодших осіб можна було у виключних випадках, фіксуючи обґрунтування у протоколах приймальної комісії [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчевский С. Открытие Всеукраинских пожарно-технических курсов // Пожарное дело. 1929. № 9 (55). С. 30–31.
2. Документы об организации Всеукраинских пожарно-технических курсов в г. Харькове (постановление, протоколы, смета, устав, договор) // ЦДАВО. Ф. 34. Оп. 13. Спр. 650. Арк 1.
3. Харламов М. І. Становлення та розвиток системи пожежної безпеки в УСРР у 1918–1934 р.: монографія. Х.: НУЦЗУ; ФОП Панов А. М., 2019. С. 119.
4. Документы об организации Всеукраинских пожарно-технических курсов в г. Харькове (постановление, протоколы, смета, устав, договор) // ЦДАВО. Ф. 34. Оп. 13. Спр. 650. Арк 1.

УДК 930.85

КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ МОНАСТИР ЯК ЦЕНТР ОСВІТИ ТА ПРОСВІТНИЦТВА В XVII СТОЛІТТІ

*Хорошев О.М., к.і.н., доцент, Національний університет цивільного захисту
України*

Києво-Печерська лавра – найстаріший монастир нашої країни. Її було засновано ще в XI столітті. С того часу монастир відігравав важливу роль не тільки як духовний осередок, але й як помітний освітній центр нашої держави.

Період з XVII по XIX століття - це епоха найбільшого розквіту Києво-Печерського монастиря, що пов'язана з діяльністю одного з його архімандритів - Єлисея Плетенецького. Його світське ім'я – Олександр Плетенецький. Народився на Львівщині. Вчився в Львівській братській школі, а потім в Острозькій академії – першому вищому навчальному закладові України. В 1594 році прийняв постриг з ім'ям Єлисей. З 1599 року став архімандритом Києво-Печерського монастиря. Саме він між 1615 та 1616 роками заснував тут просвітницький гурток. Його метою було духовне та культурне оновлення монастиря, відновлення його церковної та просвітницької діяльності. Членами цього гуртка стали відомі проповідники, знавці грецької мови, полемісти та перекладачі Лаврентій Зизаній, Тарас Земка, Памво Беринда, Захарія Копистенський та інші. Саме їх зусиллями в 1616 році почала працювати лаврська типографія, слава якої не вщухала майже триста років.

Перша книга, що була надрукована в грудні 1616, називалася «Часослов». Він був конче потрібен для щоденних церковних служб, а також широко використовувався як підручник в освітніх закладах. В 1619 році надрукували «Анфологіон» - збірку служб на весь рік. Типографія друкувала цілий спектр книг: від Псалтирі (1624), праць Іоана Златоуста (1623), полемічної літератури до шкільних підручників. Саме тут було надруковано й славнозвісний твір Касіяна Саковича «Вірш на жалісний погреб Петра Конашевича-Сагайдачного» (1622), прикрашений зображенням самого гетьмана – ледь не перше світське зображення в друкованій книзі на українських землях. Тут же було складено Памво Бериндою та надруковано перший український словник на сім тисяч слів «Лексикон словенороський» (1627). Церковні книги звіряли з грецькими джерелами та виправляли помилки. Всі видання цієї типографії були майстерно оформлені, в них часто розміщували герби меценатів, присвячені їм вірші, передмови та післямови, вказувалися імена перекладачів, редакторів, друкарів.

Друковані підручники використовувалися також в заснованій при монастирі школі, що передувала славнозвісній Києво-Могилянській академії. Подібні школи відкривалися і в деяких інших монастирських маєтках, а освіту в них було організовано за прикладом братських шкіл. В 1615 році за ініціативи Єлисея Плетенецького було засновані Київське Богоявленське братство та школа при ньому. Її очолив Йов Борецький – у майбутньому митрополит Київський та Галицький, висвячений завдяки зусиллям гетьмана Сагайдачного та запорізьких козаків в 1620 році. В цих школах викладали Священне Письмо, церковнослов'янську, грецьку і латинську мови та цілу низку інших предметів. Викладачами були як сам архімандрит, так і члени його просвітницького гуртка. Школа відіграла велику роль у розвитку культури та національної свідомості українців.

Таким чином, Києво-Печерський монастир за часів Єлисея Плетенецького зіграв велику роль у відродженні церковного та культурного життя. На багато років за ним закріпилася слава друкарської столиці. Він став науково-культурним осередком, метою якого було поширення освіти та наукових знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кагарлик С.Р. Засновник Печерського культурно-освітнього гуртка: До 380-річчя від часу смерті Єлисея Плетенецького // Календар-щорічник «Українознавство – 2004». – К., 2004. – С. 168-171.
2. Степовик Д.В. Історія Києво-Печерської лаври. – К., 2001. – С. 157-162.

Зміст

Пленарні доповіді	3
<i>Гарашко О.Г.</i>	
Мотиви укладання студентського шлюбу	3
<i>Груздова В.О.</i>	
Екологічна освіта в сучасному світі: проблеми та перспективи	5
<i>Половенко Д.В.</i>	
Студентська праця: історія та сучасність	7
<i>Проценко І.І.</i>	
Перспективи формування іміджу сучасного ЗВО: провідні аспекти.....	10
<i>Тімаков Є.В.</i>	
Сучасне рабство: як виховується рабська свідомість?	12
<i>Чегринцев С.В.</i>	
Роль саламанкського університету в політичному, релігійному та науковому розвитку іспанії XVI ст.	14
Секція 1. Університет як феномен європейського суспільства. Філософські і соціокультурні аспекти університетської освіти	17
<i>Алексеева А. М.</i>	
Предмет філософії за умов сьогодення.....	17
<i>Баласанян Т.А.</i>	
Дистанційне навчання: переваги та недоліки.....	20
<i>Барджадзе Р. В.</i>	
Самоосвітня компетентність як складова самоосвітньої діяльності майбутнього фармацевта	21
<i>Білоножко І.Г.</i>	
Традиції університетської освіти і їх вплив на особистість.....	24
<i>Божко Д.В.</i>	
Спорт як спосіб самовиховання (досвід курсантки-спортсменки)	25
<i>Гарашко О.Г.</i>	
Праця студентів: підробіток чи експлуатація	26
<i>Грінько Х.І.</i>	
Стисла ретроспектива розвитку науки і техніки у філософському контексті	28
<i>Гурский Ю. А.</i>	
Образовательный дискурс університета: декларативність и редукаціонізм.....	30
<i>Дорошенко М.Р.</i>	
Смарт-освіта: вимоги до майбутніх спеціалістів	33
<i>Звязка Є.О.</i>	
Аналіз використання інформаційних технологій у процесі формування іміджу університету: вітчизняний досвід.....	34

<i>Бикова М.М.</i>	
Професійна толерантність викладача як соціокультурна складова сучасної університетської освіти	178
<i>Гонтаренко Л.О.</i>	
Музей як соціокультурний інститут.....	180
<i>Зеркаль М.М.</i>	
Поліетнічна освіта України в роки незалежності: практика та досвід.	182
<i>Каріков С.А.</i>	
Віттенберзький університет: реформація – професіоналізація – ортодоксія.....	188
<i>Каріков С.А.</i>	
Освітні проекти в сучасному світі: проблеми та перспективи	192
<i>Лаврут О.О.</i>	
Підготовка учительських кадрів у перші повоєнні роки: досвід УРСР 1940-х років	194
<i>Огієнко О.І.</i>	
Інтернаціоналізація змісту підготовки магістрів в університетах США і Канади	196
<i>Підгородецька І.Ю.</i>	
Створення нової системи вищої освіти та мовна політика у країнах ЄС.....	198
<i>Твердохліб Т.С.</i>	
Китайська вища мистецька освіта: особливості наукової розробки проблеми в Україні	200
<i>Харламов М.І.</i>	
До витоків створення Національного університету цивільного захисту України	202
<i>Хорошев О.М.</i>	
Києво-Печерський монастир як центр освіти та просвітництва в XVII столітті	203

Наукове видання

**ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКИ
В ЧАСІ І ПРОСТОРИ КУЛЬТУРИ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
курсантів, студентів та молодих вчених
(Харків, 12 жовтня 2021 року)**

Підписано до друку 15.09.2021. Формат 60x84 1/16.
Умовн.-друк. арк. 12,9.
Вид. № 41/21.

Сектор редакційно-видавничої діяльності
Національного університету цивільного захисту України
61023 м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

www.nuczu.edu.ua